

Position paper AMvB Dierwaardige veehouderij - Prof. Dr. Ir. T. Bas Rodenburg

Nu samen aan de slag met haalbare stappen richten een meer dierwaardige veehouderij!

Met de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) introduceerden we in 2021 de zes principes voor een dierwaardige veehouderij:

1. Erkenning van de intrinsieke waarde en de integriteit van het dier
2. Goede voeding
3. Goede omgeving
4. Goede gezondheid
5. Soorteligen gedrag
6. Positieve emotionele toestand

Uitgangspunt daarbij was dat we het systeem aanpassen aan het dier en niet andersom. Ook was en is de redenering dat het voldoen aan de eerste vijf principes, in combinatie met een zekere handelingsvrijheid van het dier, er waarschijnlijk toe leidt dat een dier overwegend een positieve gemoedstoestand ervaart. Daarmee wordt ook invulling gegeven aan het zesde principe. Bij de uitwerking lag de focus enerzijds op het uitfaseren van routinematige lichamelijke ingrepen en anderzijds op het voorzien in de soorteligen gedragsbehoeftes van de verschillende diersoorten. Die insteek is ook gekozen bij de uitwerking van de AMvB.

Ik ben zelf ook lid geweest van de wetenschappelijke adviesgroep van de convenanttafel dierwaardige veehouderij. Daar hebben we een stip op de horizon gezet, met concrete randvoorwaarden voor een dierwaardig bestaan voor verschillende categorieën landbouwhuisdieren. In 2025 heeft de adviesgroep de conceptversie van de AMvB wetenschappelijk getoetst. Die toets is als bijlage 8 aan de stukken toegevoegd. In de wetenschappelijke toets hebben we de verschillende maatregelen beoordeeld vanuit het perspectief van hun effect op dierenwelzijn. We waren kritisch op de voorliggende AMvB en concludeerden dat de maatregelen op veel punten verder zouden mogen gaan. Ook ontbreken er randvoorwaarden die wij noodzakelijk achten voor een dierwaardige veehouderij. Daarnaast hebben wij onze zorgen geuit over investeringen in nieuwe systemen die verdere stappen richting dierwaardigheid in de toekomst juist kunnen belemmeren. Die kritische kanttekeningen onderschrijf ik nog steeds.

Tegelijkertijd zie ik dat de voorliggende AMvB, in combinatie met het Convenant Dierwaardige Veehouderij, wel een unieke kans biedt om gezamenlijk aan de slag te gaan richting een dierwaardige veehouderij. De AMvB vormt daarbij een eerste wettelijke stap, met minimumeisen waaraan veehouders moeten voldoen. Vanuit het convenant en de markt zijn stappen mogelijk en voorzien die verder gaan. Voordeel daarbij is dat benodigde investeringen ten bate van dierwaardigheid ook kunnen worden terugverdiend, bijvoorbeeld via certificering met het Beter Leven keurmerk (en een hogere verkoopprijs van de producten). Als ik terugdenk aan alle succesvolle transitie in de veehouderij op het gebied van dierenwelzijn, dan speelde de retail daarbij een belangrijke rol. Het feit dat we als Nederland vooroplopen qua uitbannen van kooihuisvesting voor legkippen, komt vooral ook door de afspraak om geen kooieieren meer te verkopen in de supermarkt.

Adaptation
Physiology Group

DATE
20 oktober 2026

SUBJECT
Position paper AMvB
Dierwaardige Veehouderij

POSTAL ADDRESS
P.O. Box 338
6700 AH Wageningen
The Netherlands

VISITORS' ADDRESS
Wageningen Campus
Building 122
De Elst 1
6708 WD Wageningen

HANDLED BY
T.B. (Bas) Rodenburg

TELEPHONE
0317-48310

EMAIL
Bas.rodenburg@wur.nl

In het afgelopen jaar zijn wij ook vanuit de Raad voor Dierenaangelegenheden bezig geweest met een vertaling van de zes principes voor dierwaardige veehouderij naar de praktijk. We zijn daarover in gesprek gegaan met wetenschappers én veehouders. Wat betekent dat nou eigenlijk concreet, ruimte bieden aan soorteigen gedrag? En wat bedoelen we nou precies met positieve emotionele toestand? Door daar samen met veehouders over te praten, kom je dichterbij elkaar. Er ontstaat meer ruimte om naar elkaar te luisteren en samen te werken. In dat traject gaan we ook uit van het vakmanschap van de veehouder, die al heel veel ziet en hoort als het gaat om de gezondheid en welzijn van zijn of haar dieren. In eerste instantie gingen die gesprekken vaak over de negatieve kant, zoals het herkennen van een ziek of kreupel dier, maar na wat verder praten kwamen er ook voorbeelden naar voren van dieren die zich goed lijken te voelen, die spelen of die een tevreden indruk maken. Vervolgens kun je op ieder bedrijf kijken hoe de inrichting en het management nu al voorzien in de soorteigen gedragsbehoeftes van dieren en wat er veranderd of verbeterd kan worden. Door voor en na een aanpassing heel goed te kijken en te luisteren naar de dieren, kun je erachter komen of die aanpassing daadwerkelijk bijdraagt aan hun welzijn. Ik zie het traject dat we nu met de AMvB en Convenant aangaan op een vergelijkbare manier. En ik denk dat dat een prima manier is om nu concreet aan de slag te gaan. We hebben een gezamenlijk vertrekpunt en duidelijke doelen nodig, maar ook ruimte om in de praktijk te leren, ervaringen te delen en verbeteringen door te voeren. De kennisketen wil hier ook heel graag een bijdrage aan leveren.

Vanuit Wageningen University & Research, de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht, de groene Hogescholen en de groene MBO's zijn we momenteel bezig met het opzetten van een kennisconsortium op gebied van dierwaardige veehouderij. Vanuit dat consortium willen we graag bijdragen aan de verdere ontwikkeling van dierwaardige veehouderij, vanuit de volle breedte van de kennisketen: van fundamentele kennis tot innovatie in de praktijk. Daarbij kunnen ook complexe onderwerpen worden opgepakt, die meer onderzoek behoeven, en kunnen manieren worden uitgewerkt om aspecten van dierwaardigheid ook objectief meetbaar te maken. Zo kunnen wetenschap en praktijk elkaar versterken.

Ook in Europa is de wetgeving op gebied van dierenwelzijn in beweging, in navolging op het Europese burgerinitiatief End the Cage Age. Zo wordt eind van dit jaar een EU-voorstel verwacht voor een volledige verbod op kooihuisvesting voor pluimvee (inclusief koloniehuisvesting) en een verbod op het doden van eendagshaantjes. Ook is er een voorstel in voorbereiding op gebied van het verbieden of beperken van kooihuisvesting voor zeugen in de kraamstal en de dekstal. Ook in Europa zie je dat er vooral wordt ingezet op stappen die draagvlak hebben in zowel wetenschap als praktijk.

In juni was ik samen met een Jong RDA lid, die ook melkveehouder is, bij het European Platform for Animal Welfare in Brussel. Daar presenteerde ik de zes leidende principes voor dierwaardige veehouderij en vertelde hij vervolgens hoe hij hiermee aan de slag was gegaan op zijn (grote) melkveebedrijf. Hij vertelde dat hij anders naar zijn dieren was gaan kijken, doordat hij tijdens zijn studie meer geleerd had over de belevingswereld en de emoties van dieren. Zo had hij bijvoorbeeld de ligboxen op het bedrijf vergroot en zag hij de koeien ineens in compleet andere houdingen liggen, die hij normaal alleen in de wei zag. Een concrete aanpassing die heeft geleid tot meer inzicht in het gedrag van dieren en een verbetering van hun welzijn. Zoals hij zelf zegt: "Iedereen kan altijd wel een stapje maken, en als je dat maar heel vaak doet heb je uiteindelijk ook een flinke reis afgelegd." Dat is voor mij de kern van mijn bijdrage van vandaag: zoek elkaar op en ga samen aan de slag. De AMvB biedt daarvoor het beginpunt. De rest is aan ons.